

GRĀMATA I · NIRNBERGA 1493

Nirnbergas hronika

*Pasaules radišana
un pirmie laikmeti*

PILNS TULKOJUMS · 91 KRĀSAINS KOKGRIEZUMS

BLUSABOOKS

GUDRĪBAS GRĀMATAS · SENĀS HRONIKAS

Nirnbergas hronika

Grāmata I. Pasaules radīšana un pirmie laikmeti

Hartmana Šēdela pasaules vēsture pēc 1493. gada Nirnbergas
izdevuma

BlusaBooks · MMXXVI

Tulkojums un komentāri © 2026 SIA "Blusa Entertainment".

Avots: Hartmans Šēdels, *Liber Chronicarum* (Nirnbergas hronika), Antona Kobergera iespiedums, Nirnberga, 1493. gada 12. jūlijs. Tulkots no latīņu valodas pēc ar rokām krāsota eksemplāra lapu attēliem. Kokgriezumi — no tā paša eksemplāra (Mihaela Volgemūta un Vilhelma Pleidenvurfa darbnīca).

SATURS

<i>Priekšvārds</i>	5
I Prologs un septiņas radīšanas dienas	8
II Pirmais pasaules laikmets: no Ādama līdz plūdiem	31
III Otrais pasaules laikmets: no Noasa līdz Ābrahāmam	56
IV Trešais pasaules laikmets: Ābrahāms un patriarhi	110
V Trešais pasaules laikmets: no Mozus līdz Dāvidam	153
VI Ceturtais pasaules laikmets: no Dāvida līdz Babilonas gūstam	229
<i>Komentāri</i>	314

PRIEKŠVārds

Pasaules vēsture vienā grāmatā. 1493. gada vasarā Nirnbergā iznāca grāmata, kas gribēja izstāstīt visu — no pasaules radīšanas līdz pat tās izdošanas gadam un vēl tālāk, līdz pasaules galam. Latīņu valodā to sauca *Liber Chronicarum*, «Hroniku grāmata», bet visā pasaulē tā kļuva pazīstama kā Nirnbergas hronika. Tā bija viena no lielākajām un krāšņākajām grāmatām, kādu agrīnā grāmatu iespiedšanas laikmetā vispār izdevās radīt: liela formāta folio sējums ar vairāk nekā sešsimt lappusēm, kurās teksts un attēli savīti vienā veselumā.

Kas to radīja. Hroniku sarakstīja Hartmans Šēdels (1440–1514) — Nirnbergas ārsts, humānists un viens no sava laika lielākajiem grāmatu krājējiem. Viņš nebija vēsturnieks mūsdienu nozīmē: Šēdels savāca un pārstrādāja visu, ko viņa laikā zināja par pasaules gaitu, — Bībeli, baznīcēvus, antīkos autorus un jaunākās itāļu hronikas, īpaši Jēkaba Filipa no Bergamo «Hroniku papildinājumu» un humānista Enea Silvio Pikolomini, vēlākā pāvesta Pija II, darbus. Grāmatu iespieda Antons Kobergers, tolaik varbūt lielākais izdevējs Eiropā, un izdevumu finansēja divi turīgi Nirnbergas pilsoņi — Zebalds Šreiers un Sebastians Kammermeisters. Latīņu izdevums tika pabeigts 1493. gada 12. jūlijā, bet tā paša gada 23. decembrī iznāca arī vācu tulkojums, ko sagatavoja Georgs Alts.

Attēlu grāmata. Nirnbergas hroniku vispirms atceras tās attēlu dēļ. Kokgriezumus darināja Mihaela Volgemūta un viņa padēla Vilhelma Pleidenvurfā darbnīca; tieši tajos gados Volgemūta darbnīcā mācījās jaunais Albrehts Dīrers, un tāpēc bieži domā, ka arī viņa roka varētu būt piedalījusies. Grāmatā ir 1809 attēli, bet tie iespiesti tikai no 645 kokgriežuma klučiem: viens un tas pats karaļa vai praviēša portrets kalpo daudzām personām, un viens pilsētas skats reizēm attēlo vairākas pilsētas. Tomēr daudzas lielās pilsētu panorāmas — Nirnberga, Venēcija,

Roma, Jeruzaleme — ir pirmie tik plaši un dzīvi šo pilsētu attēli drukā. Daļu eksemplāru jau 15. gadsimtā pēc pircēja vēlēšanās ar rokām izkrāsoja.

Septiņi pasaules laikmeti. Šēdels sadalīja vēsturi septiņos laikmetos, kā to darīja viduslaiku tradīcija: no radīšanas līdz plūdiem; no plūdiem līdz Ābrahāmam; no Ābrahāma līdz Dāvidam; no Dāvida līdz Babilonas gūstam; no gūsta līdz Kristus dzimšanai; no Kristus līdz paša autora dienām; un septītais — Antikrista laiks un Pastarā tiesa. Hronikas beigās pievienots Eiropas zemju apraksts. Šēdels pat atstāja dažas lapas tukšas, lai lasītājs pats varētu ierakstīt notikumus, kas vēl tikai notiks.

Kas ir šajā grāmatā. Šī ir sērijas pirmā grāmata no sešām. Tā aptver hronikas sākumu: prologu un septiņas radīšanas dienas un pirmos četrus pasaules laikmetus — no Ādama un Ievas līdz Jeruzalemes krišanai un Babilonas gūstam. Līdzās Bībeles stāstiem Šēdels šeit stāsta par antīkajiem dieviem un varoņiem, par Trojas karu, sibillām un pirmajiem filozofiem, par Romas, Kartāgas, Venēcijas, Parīzes un daudzu citu pilsētu sākumiem. Ērtības labad grāmatu esam sadalījuši sešās daļās; trešais laikmets, kas hronikā ir visgarākais, sadalīts divās — pie Mozus.

Mūsu tulkojums. Tulkojām no latīņu izdevuma pēc ar rokām krāsota eksemplāra lapu attēliem. Tulkojums ir pilns — teikumu pa teikumam, neko neizlaižot un nepārstāstot. Šēdela garos teikumus vietām sadalījām, bet saturu nemainījām. Kur drukā kāds vārds bija izdzisis vai saīsinājums neskaidrs, jēgu atjaunojām pēc konteksta un pēc avotiem, no kuriem Šēdels pats rakstīja. Kur hronika lapas malā norāda gadu — pasaules gadu un gadu pirms Kristus —, tas atstāts šķirkļa sākumā. Grāmatā ir arī angļu izdevums: tas ir tā paša teksta tulkojums mūsdienu angļu valodā.

Kā lasīt. Vietvārdi, tautas, mazāk zināmas personas un mūsdienās nezināmi jēdzieni izskaidroti vērēs tajā pašā lappusē — tur, kur tie parādās pirmo reizi. Šēdels raksta kā 15. gadsimta cilvēks: viņa skaitļi un datējumi bieži nesakrīt ar mūsdienu zināšanām, un leģendas viņš stāsta tikpat nopietni kā vēsturi. Viņa kļūdas atstājām tekstā neskartas un īsi paskaidrojām vērēs. Grāmatas beigās katrai daļai ir komentārs *Vienkāršiem vārdiem* un *Ko saka vēsture*.

Attēli. Kokgriezumi grāmatā ir oriģinālie — izgriezti no tā paša ar rokām krāsotā eksemplāra lapām un ievietoti tajās vietās, kur tie atrodas hronikā. Pavisam to ir 91: radīšanas dienas, Ādams un Ieva, Noasa šķirsts, Bābeles tornis, ciltskoki un lielas pilsētu panorāmas. Katras daļas sākumā ir krāsaina ilustrācija vēlo 15. gadsimta grāmatu miniatūru manierē — tā ir mūsdienu darbs, nevis hronikas daļa.

Sērija «Nirnbergas hronika».

- I. Pasaules radīšana un pirmie laikmeti
- II. No Babilonas gūsta līdz Konstantīnam
- III. No Konstantīna līdz tūkstošajam gadam
- IV. Ķeizari, pāvesti un krusta kari
- V. Pēdējie laiki un Pastarā tiesa
- VI. Eiropas apraksts

Šī ir vēsturiska avota publikācija. Šēdels raksta ar sava laika ticību, zināšanām un aizspriedumiem. Viņa vārdus atstājam neskartus; mūsu skaidrojumi ir tikai vērēs un komentāros.

PROLOGS UN SEPTIŅAS RADĪŠANAS DIENAS

Ilustrācija 15. gadsimta grāmatu miniatūru manierē

Prologs. Īss pārskats par sešu dienu darbiem jeb par pasaules uzbūvi

Pie vismācītākajiem un izcilākajiem vīriem, kas mums nodevuši ziņas par patieso dabu un vēsturi, par pasaules uzbūvi un cilvēku pirmo rašanos, sastopami divi uzskati. Tie nāk jau no tiem senajiem laikiem, un mēs par tiem rakstīsim pavisam īsi, ciktāl tas tik tālās lietās, to senatnes dēļ, vispār iespējams. Daži uzskatīja, ka pasaule ir neradīta un neiznīcīga un ka cilvēku dzimums pastāvējis no mūžības, bez jebkāda sākuma. Citi turpretī domāja, ka pasaule ir radīta un iznīcīga, un sacīja, ka cilvēki savas rašanās sākumu guvuši laikā.

Un grieķu slavenākie vīri, kas sakopojuši vēstures, apgalvo, ka pirms visu lietu sākuma debesīm un zemei, visam kopā sajauktam, bijis viens vienīgs veidols. Pēc tam, kad masas atšķīrās un sadalījās, pasaule sākusi iegūt šo kārtību, ko redzam. Gaiss uzsācis nepārtrauktu kustību, un tā ugunīgā daļa savā vieglumā tiekusies uz augstākajām vietām; tādēļ saule un zvaigžņu daudzums griežas līdz ar visa veseluma riņķošanu. Turpretī duļķainā, zemes daļa līdz ar mitrajām daļām sava smaguma dēļ nolaidusies uz zemākajām vietām, kur tās bija sajauktas kopā. No mitrajām tad radusies jūra, bet no cietākajām — dubļaina un pavisam mīksta zeme. Kad tā sākumā saules karstumā kļuva blīvāka, tajā rosījās trūdi, ko pārklāja plāna plēvīte. Beidzot no šīs dubļu masas izšķīlušās dažādas dzīvu radību formas. Tās, kam bija tikusi lielāka siltuma daļa, aizlidojušas uz augstāko apgabalu; sausākās un smagākās kļuvušas par rūpuliem un sauszemes dzīvniekiem; bet tās, kas ieguva ūdeņainu dabu, apslēpušās sava dzimuma stihijā. Pēc tam, kad zeme saules svelmē un vējos bija izkaltusi, pilnīgākas radības sāka dzimt, savā starpā savienojoties dzimumiem. Ka tā tas bijis, apliecina traģēdiju dzejnieks Eiripīds, fiziķa Anaksagora¹ mācekļi. Tādā pašā veidā, viņi saka, sākumā radušies arī cilvēki: tie klejojuši pa laukiem, meklējami barību, dzīvojuši mežonīgu un neiekārtotu dzīvi, un barību tiem pašas no sevis devušas zāles un koku augļi.

Kā redzam, ar šo izskaidrošanu nopūlējušies daudzi latīņi un grieķi, turklāt vēl senie un jaunie haldieši un ebreji. Tāpēc, atstājuši seno ļaužu maldus, mēs izstaigāsim Mozus noslēpumainās grāmatas par pasaules uzbūvi un tajās slavētos sešu dienu darbus, kuros ietverti visi dabas noslēpumi. Jo pravietis Mozus, vēsturnieku tēvs, bija Dieva pilns un visu to uzņēma, kad diktēja debesu Gars, visas patiesības skolotājs. Viņu gan mūsējo, gan viņa paša tautiešu, gan beidzot pagānu liecības pasludinājušas par cilvēciskās gudrības, visu mācību un rakstu vislabāko pazinēju. Pie ebrejiem ir Salamana grāmata ar nosaukumu «Gudrība», kurā šīs dabas lietu skaidrotājs atzīst, ka savu mācību smēlies no Mozus bauslības dziļumiem. Pie mūsējiem ir Lūkass un Filons, ļoti cienjami autori, kas raksta, ka Mozus bijis vislabāk izglītotais visā ēģiptiešu gudrībā. Arī Hermips² apliecina, ka Pitagors daudz ko no Mozus bauslības pārņēmis savā filozofijā. Zināms ir filozofa

1. Anaksagors — grieķu dabas filozofs (5. gs. pr. Kr.) Atēnās; šīs pasaules rašanās izklāsts ņemts no grieķu vēsturnieka Diodora Sicīlieša.

2. Hermips no Smirnas — grieķu biogrāfs (3. gs. pr. Kr.), rakstījis par filozofu dzīvēm.

Numēnija³ teiciens, ka Platons nav nekas cits kā atēnietis Mozus. Beidzot, sava darba sākumā — par dabu, par visas pasaules radīšanu — Mozus it kā kādā tīrumā apracis visus patiesās filozofijas dārgumus. Un it īpaši tajā daļā, kur viņš visaugstākajā veidā filozofē par visu lietu iziešanu no Dieva, par to pakāpēm, skaitu un pasaules daļu kārtību. Tāpēc senajiem ebrejiem bija noteikums — to piemin arī Hieronīms —, lai neviens šai pasaules radīšanas mācībai neķertos klāt, pirms nav sasniedzis briedumu.

Ko par šo grāmatu rakstījuši svētākie vīri Ambrozijs un Augustīns, tāpat Strabons⁴ un Beda un Remigijs, no jaunākajiem — Egīdijs⁵ un Alberts, kā arī pie grieķiem Filons, Origens, Bazīlijs, Teodorets, Apolinārijs, Didīms, Genādijs, Hrizostoms un citi, to mēs atstāsim pilnīgi neaizskartu. Tāpat šoreiz nepieminēsim to, ko haldiešu valodā nodevuši Jonatāns vai Onkelos⁶ vai senais Simeons, vai ko no ebrejiem sarakstījuši vai nu senie — Eleazars, Aba Johanans, Nehonija, Īzaks, Jāzeps —, vai jaunākie — Gersonīds⁷, Saadija, Ābrahams un citi. Mēs saīsināti izklāstīsim pēc Mozus sešu dienu secību — par dievišķo pasaules uzbūvi, kā tas vēstīts svētās ticības noslēpumainajos rakstos.

Tātad, sākot pasaules būvi, Dievs pār šo neizmērojamo darbu iecēla savu pirmo un lielāko Dēlu un izmantoja viņu reizē kā padomdevēju un meistarlu lietu izdomāšanā, izrotāšanā un darīšanā, jo viņš ir pilnīgs gudrība, saprātā un varā. Nav jājautā, no kā Dievs radījis šos tik lielos, tik brīnišķos darbus, jo viņš visu radīja no nekā. Cik daudz pareizāk tāpēc ir, atmetot nejēdzīgo un tukšo, vērst acis turp, kur ir mājoklis un mītne patiesajam Dievam, kas zemi iekāris nekustīgā stiprumā, kas debesis izrotājis ar mirdzošām zvaigznēm, kas sauli — cilvēku lietām visspožāko un vienreizēju gaismu — iededzis kā savas vienīgās varenības liecību. Ap zemi viņš izlēja jūras, upēm lika plūst mūžīgā tecējumā; viņš pavēlēja izplesties līdzenumiem, ielejām iegrimt, mežiem apsegties ar lapām, akmeņainiem kalniem pacelties. To visu nav

3. Numēnijs no Apamejas — grieķu filozofs platonīķis (2. gs.); viņa slavenais teiciens: «Kas gan cits ir Platons, ja ne Mozus, kas runā atiski?»

4. Valafrijs Strabons — 9. g. benediktīniešu abats un Bībeles skaidrotājs Reichenavā.

5. Egīdijs Romietis — 13. gs. augustīniešu teologs, rakstījis par sešām radīšanas dienām.

6. Onkelos un Jonatāns — Bībeles tulkojumu aramiešu valodā (targumu) autori; viduslaikos aramiešu valodu sauca par haldiešu.

7. Gersonīds (Levi ben Geršons, 1288–1344) — ebreju filozofs, astronoms un Bībeles skaidrotājs Dienvidfrāncijā.

radījis Jupiters, bet gan tas lietu meistars, labākās pasaules sākums, ko sauc par Dievu; viņa sākumu, tā kā to nevar aptvert, nevajag arī meklēt. Cilvēkam pilnīgai gudrībai pietiek saprast, ka Dievs ir, lai viņš to pieņemtu un godātu kā cilvēku dzimuma kopējo tēvu un brīnišķo lietu radītāju.

Senatne iztēlojas trīs pasaules. Augstākā no visām ir aiz pasaules robežām; teologi to sauc par eņģeļu, bet filozofi par saprāta pasauli. Tai tuvākā ir debesu pasaule, un pēdējā no visām — zemmēneša⁸ pasaule, šī, ko mēs apdzīvojam. Šī ir tumsas pasaule, tā — gaismas, bet debesis ir sajauktas no gaismas un tumsas. Bez tām ir vēl ceturta pasaule, kurā atrodams viss, kas ir pārējās; tas ir pats cilvēks. Skolās ir pazīstams izteiciens, ka cilvēks ir mazā pasaule, kurā redzams no stihijām jaukts ķermenis un debesu gars, augu augošā dvēsele, zvēru jutekli, prāts, eņģeliska doma un Dieva līdzība. Par šīm četrām pasaulēm Mozus pieteikami izklāstījis, kā tās iekārtojis Dievs meistars, tā ka Mozus raksti patiesi ir izteikts pasaules attēls — kā lasām, ka arī viņam tika pavēlēts kalnā, kur viņš to mācījās, lai visu darītu pēc parauga, ko kalnā bija redzējis. Ko tad Mozus vārds māca par slavētajiem sešu dienu darbiem, to mēs īsumā izklāstīsim.

Viņš sacīja, un tas tapa; viņš pavēlēja, un tas tika radīts. (Psalms 32)

---

8. Zemmēneša pasaule — viduslaiku kosmoloģijā viss, kas atrodas zem Mēness sfēras: zeme, ūdens, gaiss un uguns, kur valda rašanās un iznīcība.

Dievs Radītājs troni

Iesākumā

Iesākumā Dievs radīja debesis un zemi. Bet zeme bija neiztaisīta un tukša, un tumsa bija pār dziļumu, un Tā Kunga Gars lidinājās pār ūdeņiem.

Dievišķais pravietis un vēsturnieks Mozus, kas Trojas karu apsteidza gandrīz par septiņsimt gadiem, māca, ka Dievs, lietu meistars un iekārtotājs, ķerdamies pie šī

darba, vispirms radīja visaugstākās debesis un iekāra tās augstumos, lai tās būtu paša Dieva Radītāja mājvieta; pēc tam viņš nodibināja zemi un novietoja to zem debesīm. Tumsu viņš nolika uz zemes, jo tā pati par sevi nesatur nekādas gaismas, ja to nesaņem no debesīm. Tajās viņš nolika mūžīgu gaismu, debesu iemītņiekus un mūžīgu dzīvību, bet pretēji tam uz zemes — tumsu, pazemes ļaudis un nāvi.

Pieminēdams, ka Dievs ir radījis, Mozus atspēko trīs maldus — Platona, Aristoteļa un Epikūra. Jo Platons apgalvo, ka no mūžības bijuši Dievs, idejas un hyle⁹ un ka iesākumā pasaule radīta no hyle. Ar hyle grieķi sauc lietu pirmo, vēl neveidoto matēriju, no kuras veidotas šīs redzamās stihijas, kas rodas no kādas saskaņas. Pārējie saka, ka pasaule radīta no matērijas un formas vai no atomiem. Bet Dievs radīja pasauli bez iepriekš esošas un sagatavotas matērijas, jo viņš bija visgudrākais izdomāšanā un vismākslīgākais darišanā, pirms vēl iesāka šo pasaules darbu, tā kā viņā bija pilnīgā un pabeigtā labuma avots, lai no šī labuma kā strauts izplūstu viss. Engēļus viņš radīja iesākumā, pirmos no visām radībām, un radīja no tā, kas nav, jo viņš savā mūžībā ir stiprs, un savā stiprumā — neizmērojamas varas, kurai nav ne gala, ne mēra, tāpat kā Radītāja dzīvībai. Kas tad brīnums, ja viņš, gatavodamies radīt pasauli, vispirms sagatavoja matēriju, no kā to darīt, un sagatavoja to no tā, kā nebija? To, šķiet, sapratuši arī saracēņi, sacīdami, ka engēļi Dieva izvesti no tumsas gaismā un piepildīti ar mūžīgu prieku. Tomēr dažos no viņiem dievišķās cilmes daba nepalika. Šīs lietas izraisītāju, kas no laba pats no sevis kļuva ļauns, grieķi sauc par diabolū, mēs — par apsūdzētāju.

Zeme bija tukša (kā tulkojis svētais Hieronīms, vai neredzama, kā tulkojusi Septuaginta¹⁰) un nesakārtota. Tās sajaukuma dēļ Mozus to sauc par dziļumu, ko grieķi sauc par haosu. Par dziļumu viņš sauc zemi, tas ir, matēriju, kas trijās dimensijās izstiepta līdz visdziļākajiem dziļumiem. To piemin arī Ovīdijs:

Pirms jūras un zemes un debess, kas visu sedz,
viens bija dabas vaigs visā pasaules lokā,
ko nosauca haosu — rupja, neiekārtota masa,
nekas cits kā nekustīgs smagums, kur kopā sakrautas
nesaderīgu lietu sēklas, kas cīnās savā starpā.

9. Hyle (gr.) — «viela, matērija»; grieķu filozofijā neveidotā pirmviela, no kuras rodas visas lietas.

10. Septuaginta — Vecās Derības tulkojums grieķu valodā (3.–2. gs. pr. Kr.), pēc leģendas darināts septiņdesmit tulkotāju.

Neviens Titāns¹¹ vēl pasaulei gaismu nedevis.

Un Tā Kunga Gars, tas ir, dievišķās mākslas darbarīks, lidinājās pār ūdeņiem kā arhitekta griba, kad tas visu sakārto darīšanai. Kad Dieva darbi bija pabeigti, radišana tika izvēsta sešinieka skaitlī. Tā daļas ir viens, divi un trīs, kas kopā veido trīsstūri. Pirmajā Mozus rāda radišanu, otrajā un trešajā — sakārtošanu, pārējās — izrotāšanu caur sešu dienu darbiem.

Iesākumā: eņģeļu radišana

Par pirmās dienas darbu

Un Dievs sacīja: «Lai top gaisma!» Un gaisma tapa. Un Dievs redzēja gaismu, ka tā bija laba. Un viņš šķīra gaismu no tumsas un nosauca gaismu par dienu un tumsu par nakti. Un tapa vakars un rīts — pirmā diena.

11. Titāns — dzejā Saules dievs (Hēlijs, titānu cilts); te vienkārši «Saulē».

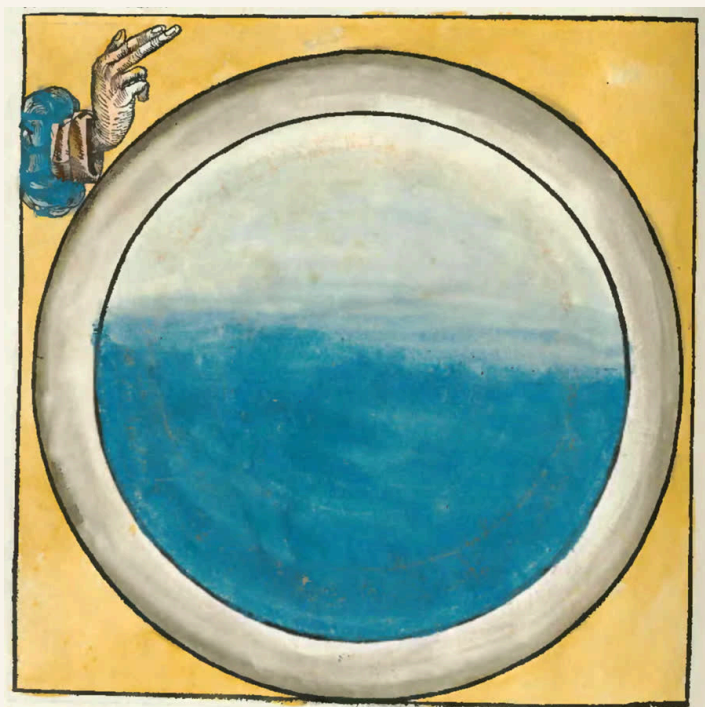
Mozus savā grāmatā rāda brīnišķu darbu, kas ar dievišķu, ne cilvēcisku prasmī atbilst visiem dabas noslēpumiem, — darbu, kas pārspēj jebkuru mācību, daiļrunību un prātu. Jo Dievs ir godības pilns; viņš ir patiesā gaisma un mīl gaismu, visu darīdams gaismā. Pasaules būvi viņš visai pamatoti iesāka ar gaismu, kas trīs dienas, līdz ceturtajai (kad tika izveidoti spīdekļi), ar savu riņķojumu veidoja dabisko dienu. Gaisma ir viscēlākā no visiem ķermeņiem, garīgajai radībai vistuvākā un vislabākā, un tā ar visiem dalās savā skaistumā. Jo, lai gan tās punkts ir vismazākais, tas piepilda visu pasaules telpu. Tāpēc vienīgi gaisma, tāpat kā visa pasaule, ir laba un skaista, tīra un izplatās bez bojāšanās. Un pamatoti viņš redzēja gaismu, ka tā laba, jo tā nav nekas cits kā pirmā labuma smalks attēls un ēnas līdzība.

Tiklīdz Gars bija pārņēmis tos ūdeņus un iespiedies pakļautajā vielā, pēc Dieva meistara pavēles uzausa gaisma — rota un spožums — kā gaišs mākonis, kas ar savu skaidrību apgaismo augšējās pasaules daļas, kā tas mēdz notikt rītausmā; tā kustējās saules gaitā un apgaismoja augšējo puslodi, bet pēc tam pārmaiņus apakšējo. Un pēc tam Dievs šķīra, lai tumsa un gaisma piederētu dažādām puslodēm. Gaismu viņš nosauca par dienu pēc skaidrības, kas izdzen tumsu, bet tumsu — par nakti, no vārda «kaitēt», jo tā kaitē, liegdama acīm redzēt¹². Pēc šo daļu mēra viņš radīja dienu un nakti, kas, pārmaiņus viena otru nomainīdamas, veido laika posmus un mūžīgi griezīgos lokus, ko saucam par gadiem. Un tapa viena diena, kas bija pasaules pirmā diena; taču tā nebija pirmā no visām dienām, tāpēc tā nav nosaukta par pirmo, bet par vienu. Un tā tajā dienā Dievs radīja neveidoto matēriju, eņģeļus, debesis, gaismu, zemi, ūdeni un gaisu un citas lietas.

Pašai zemei viņš ierādīja divas pretējas un savstarpēji dažādas daļas, proti, austrumus un rietumus. No tām austrumi tiek saistīti ar Dievu, jo viņš pats ir gaismas avots un lietu apgaismotājs un jo viņš liek mums uzlēkt mūžīgai dzīvībai. Bet rietumi tiek piedēvēti tam samulsušajam un ļaunajam garam, jo tas slēpj gaismu, jo tas vienmēr ievēd tumsu un jo tas liek cilvēkiem grēkos norietēt un iet bojā. Jo kā gaisma pieder austrumiem, bet gaismā ir dzīvības pamats, tā rietumiem pieder tumsa, un tumsā mīt nāve un bojāeja. Pēc tam ar to pašu likumu viņš nomērīja otras divas daļas — dienvidus un ziemeļus, kas savienojas ar tām abām. No tām tā, kas ir kvēlāka saules karstumā, ir tuva austrumiem un tiem piekļaujas. Bet tā, kas

12. Vārdu spēle latīņu valodā: *nox* (nakts) it kā no *nocere* (kaitēt); patiesībā šis vārdu darināšanas skaidrojums ir izdomāts.

sastingusi aukstumā un mūžīgā salā, pieder tiem pašiem galējiem rietumiem. Jo kā gaismai pretēja ir tumsa, tā aukstums ir pretējs siltumam. Tātad kā siltums ir tuvs gaismai, tā dienvidi ir tuvi austrumiem, un kā aukstums tumsai, tā ziemeļu apgabals rietumiem. To visu plašāk atklās ceturtais dienas darbs.

Pirmā diena: gaisma šķirta no tumsas

Par otrās dienas darbu

Otrajā dienā Dievs sacīja: «Lai top velve ūdeņu vidū un lai tā šķir ūdeņus no ūdeņiem.» Un velvi viņš nosauca par debesīm.

Klausīsimies pravieti, kas runā par debesu noslēpumiem. Dievs radīja velvi apaļu un kustīgu, tādu, kas aptver visas pārējās jūtāmās lietas. No sasalušiem ūdeņiem viņš to sacietināja kā kristālu un tajā piestiprināja zvaigznes. Debesu sfēra ar tajā piestiprinātajām zvaigznēm griežas ap divām asīm. No tām viena, ziemeļu, saucas Boreja, otra, dienvidu, — Nots; un sfēra griežas no austrumiem uz rietumiem tik